

Fredagskronikken

Ola Kvaløy, dekan og professor i samfunnsøkonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Ole-Andreas Elvik Næss

Ola Kvaløy

Gøril Bjerkan

Karen Helene Ulltveit-Moe

Bård Harstad

Simen Markussen

Alexander W. Cappelen

Mari Rege

Ola Kvaløy Klimaspillet

Enten må vi legge om norsk petroleumspolitik, eller så må vi oppgi ambisjonene i klimaloven. Når statsminister Jonas Gahr Støre nå velger det siste, bidrar Norge til å underminere Parisavtalen.

● Etter to års arbeid kom et enstemmig og bredt sammensatt ekspertutvalg frem til at det ikke er mulig å nå klimamålene i 2050 uten en omlegging av norsk petroleumspolitik. Helt konkret innebærer dette letestans i nye områder og utarbeidelse av en ny strategi for sluttfasen av norsk petroleumsvirksomhet.

Statsminister Jonas Gahr Støre trengte en uke på å legge forslagene i den allerede overfylte skuffen med fagråd som ikke skal tas i bruk. Norsk olje- og gassproduksjon vil fases ut av seg selv, sier han.

Dette er en slående «lassez faire»-holdning fra det tidligere styringspartiet, og det reduserer Norges troverdighet i klimapolitikken. La meg forsøke å forklare:

Klimautvalgets mandat var direkte knyttet til Norges klimalov, enstemmig vedtatt av Stortinget i 2016. Den sier i paragraf 4: «Målet skal være at klimagassutslippene i 2050 reduseres i størrelsesorden 90 til 95 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990». Klimaloven er en direkte respons på Parisavtalen, hvor Norge, sammen med resten av verden, forplikter seg til å begrense temperaturstigningen på jorden til godt under 2 °C, og helst til 1,5 °C.

Hva innebærer dette?

Jo, Norge kan kun slippe ut mellom 2,5 og 5 tonn i året fra 2050, mot 50 tonn i året i dag. Det sentrale spørsmålet blir da hvem som skal få de få utslippene som er igjen i 2050. Gitt at vi fortsatt skal ha et landbruk i Norge, viser Klimautvalgets analyser at det vil være maks 0,9 tonn årlige utslipp igjen til olje- og gassutvinning i 2050.

Er dette mulig?

Dersom det legges til grunn at alle instal-

↑ «Miljøverndepartementet er symbolsk, Gro!», sier Bjartmar Gjerde til den unge miljøvernministeren Gro Harlem Brundtland i serien «Makta» på NRK. Foto: Motlys/Novemberfilm/NRK

lasjoner og landanlegg som er i drift i 2050 er drevet med fornybar energi, vil en i 2050 kunne ha et utslippsnivå fra denne sektoren på under én million tonn. Samtidig vet vi at full elektrifisering av alle innretninger på norsk sokkel er helt urealistisk. Ikke bare teknisk, men også politisk. Det gir langt høyere strømregninger og økt press på å bygge ned natur.

De realistiske alternativene er derfor

Rent politisk er det lett å forstå Støre. Han tenker på valget i 2025. For den unge klimaministeren er det annerledes

enten å oppgi ambisjonene i klimaloven, eller å mer aktivt bremse aktiviteten på sokkelen frem mot 2050.

Jeg tror at Støre skjønner dette. Men hvis han og regjeringen er genuint opptatt av klimakrisen, er det likevel risikabelt å så tydelig avvise Klimautvalgets forslag. Hva Norge isolert gjør, betyr lite, men for internasjonale klimaavtaler betyr det noe.

Hvorfor?

Husk at Parisavtalen er et såkalt fellesgodespill: Alle land har kollektiv interesse av å overholde avtalen. Men siden hvert enkelt lands handlinger betyr lite for klimaet, vil hvert enkelt land også kunne ha incentiv til å bryte avtalen. Aller helst vil en da bryte uten at andre land merker det. For dette vet vi: Høye bidrag i fellesgodespillet forutsetter at alle spillerne (alle land), tror

at andre land også bidrar.

Opplever man fusk, mister man motivasjon til selv å bidra.

Av denne grunn sier ikke Støre eksplisitt at vi ikke vil nå de målsetningene vi tidligere har formulert i klimaloven. Men i praksis er det likevel det han gjør, og det skjønner alle som følger litt med.

Rent politisk er det lett å forstå Støre. Han tenker på valget i 2025, og vil trolig tape velgere med en for progressiv klimapolitikk. For den unge klimaministeren er det annerledes. Om 15–20 år kan det bli ganske klart at politisk ledelse i 2020-årene gjorde kortsiktige og lite bærekraftige valg.

Man vil se at kostnadene ved å redusere aktiviteten på sokkelen ble overvurdert, og kostnadene ved å usette omstillingen ble undervurdert. Man trodde det handlet om arbeidsplasser, men undervurderte kompetansebehovet i andre sektorer. Man trodde det handlet om ekstraordinær verdiskaping, men undervurderte opsjonsverdien i å la oljeformuen bli i bakken til teknologien gjorde det mulig å forene petroleumsvirksomhet med lavutslippssamfunnet.

Det er noe trist da, å se på hvordan statsministeren avskjærer den unge klimaministerens mulighet for å ta langsiktige kloke klimavalg.

Det kan minne litt om Oddvar Nordlis forsøk på å sette den unge miljøvernministeren Gro Harlem Brundtland på plass, slik vi ser det i «Makta» på NRK. Men Gro beholdt de progressive holdningene, fikk vernet Hardangervidda, og ble statsminister.

Det er mer usikkert hvor Andreas Bjelland Eriksen står.

Ola Kvaløy var medlem av Klimautvalget 2050

→ Mer debatt side 29-31

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replikk:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.